

Sygn. akt: III AUa 1105/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2013 r. w Łodzi

sprawy **D. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 10 maja 2012 r., sygn. akt: VI U 165/12;

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 1105/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 grudnia 2011 roku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił D. K. prawa do wcześniejszej emerytury, gdyż wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz 25 lat ogólnego stażu pracy. Organ rentowy nie zaliczył do zatrudnienia w warunkach szczególnych stosunku pracy D. K. w charakterze instruktora nauki jazdy oraz pracy w charakterze traktorzysty.

W odwołaniu od tej decyzji z dnia 13 stycznia 2012 roku ubezpieczony wniósł o jej zmianę podnosząc, że posiada staż zawodowy ponad 43 lata, a pracę na stanowisku instruktora nauki jazdy wykonywał przez 18 lat. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Płocku wyrokiem z dnia 10 maja 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 października 2011 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, że D. K. złożył w dniu 28 października 2011 roku wniosek o emeryturę. W dniu (...)roku ubezpieczony ukończył 60 lat. Nie jest członkiem OFE i nie pozostaje stosunku pracy.

D. K. w okresie od 5 sierpnia 1968 roku do 30 września 1974 roku był zatrudniony w Kółku Rolniczym (...) w Ż. jako traktorzysta. Z ustaleń Sądu wynika, że stale i w pełnym wymiarze wykonywał obowiązki traktorzysty, od wiosny do

jesieni przy pracach polowych, a zimą woził żwir, drzewo z lasu, cukier z cukrowni. Przy ekstremalnie złych warunkach pogodowych odwołujący, jak inni kierowcy, pomagał przy naprawach w warsztacie.

Do wniosku o emeryturę ubezpieczony załączył świadectwo pracy w szczególnych warunkach z Ligi (...) Zarządu Głównego w W. z dnia 11 października 2011 roku, uzupełnione świadectwem z dnia 27 listopada 2011 roku. Wskazano w nim, że w okresie od 1 października 1974 roku do 30 września 1992 roku D. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony jako starszy instruktor praktycznej nauki jazdy na samochodach ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Stanowisko to jest wymienione w poz. 31 Zarządzenia Nr 29 Ministra Komunikacji z dnia 1 kwietnia 1986 roku w wykazie A Dział VIII poz. 2 pkt. 8, zmieniające zarządzenie w sprawie prac w warunkach szczególnych w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury i renty inwalidzkiej. Pismem z dnia 21 grudnia 2011 roku świadectwo to zostało anulowane jako mylnie wystawione.

Czyniąc powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest zasadne. Z powołaniem się na treść art. 184 w zw. z art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd pierwszej instancji zważył, że wnioskodawca posiada wymagany tymi regulacjami oraz przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat, gdyż doliczeniu podlega udowodniony okres zatrudnienia w Kółku Rolniczym (...) w Ż. od 5 sierpnia 1968 roku do 30 września 1974 roku, tj. w wymiarze 6 lat i 25 dni. Daje to odwołującemu łącznie 30 lat 2 miesiące i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Sąd Okręgowy stwierdził, że okres pracy traktorzysty podlega również zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż praca kierowcy ciągnika w transporcie i łączności jest wymieniona w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku.

Nadto Sąd zważył, że jako instruktor praktycznej nauki jazdy w LOK w okresie od 1 października 1974 roku do 30 września 1992 roku D. K. również wykonywał pracę w warunkach szczególnych, którą zakwalifikować należy do wykazu A, działu VIII „W transporcie i łączności” pod poz. 2 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku. Wskazano ta prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów. Zdaniem Sądu nie ulega wątpliwości, że odwołujący wykonując prace instruktora praktycznej nauki jazdy był kierowcą pojazdu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym. W świetle art. 2 pkt 21 tej ustawy - kierowca oznacza osobę uprawnioną do kierowania pojazdem silnikowym. Za kierowcę w przypadku kursu prawa jazdy należy uznawać instruktora, bowiem uczestnik kursu nie posiada uprawnień do kierowania. Stąd kierowcą samochodu ciężarowego, w świetle rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, był wnioskodawca. Z tych względów Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 października 2011 roku.

Apelację od tego rozstrzygnięcia w całości wywiódł organ rentowy zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego i przyjęcie, że Pan D. K. pracując jako instruktor praktycznej nauki jazdy na samochodach ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wykonywał pracę w warunkach szczególnych;

2) naruszenie prawa materialnego - art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, podczas gdy odwołujący nie spełnił jednego z warunków nabycia tego prawa, tzn. nie wykazał co najmniej 15. letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wskazując na powyższe podstawy apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

W motywach środka odwoławczego ZUS wskazał, że nie kwestionuje zaliczenia przez Sąd do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego zatrudnienia w (...) w Ż. w okresie od 5 sierpnia 1968 roku do 30 września 1974 roku. Zasadniczy aspekt niniejszej sprawy dotyczy ustalenia, czy praca instruktora nauki jazdy kwalifikuje się do uwzględnienia, jako praca w warunkach szczególnych określona w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w m charakterze, w dziale VIII pod poz. 2: „Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych di, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych.”

Zdaniem ZUS wykonywanie pracy instruktora nauki jazdy nie jest równoznaczne z zatrudnieniem w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, gdyż zachodzą istotne różnice w zakresie wykonywanych czynności, odpowiedzialności i uciążliwości w pracy instruktora i samego kierowcy. Przepisy nie określają szczegółowo zakresu zadań ani obowiązków instruktora prowadzącego naukę jazdy. Zgodnie z art. 87 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1997 roku - Prawo drogowym, instruktor sprawuje nadzór nad kursantem w czasie nauki jazdy odpowiednio przystosowanym pojazdem. Oznacza to, że instruktor nauki jazdy czuwa na tym, aby kursant będący pod jego nadzorem uczył się poprawnie kierować pojazdem i nabywał niezbędnych w tym zakresie umiejętności, jednak instruktor sam nie kieruje pojazdem. Jedynie jako osoba zobowiązana do sprawowania nadzoru instruktor ma obowiązek odpowiednio wcześniej reagować i pomagać w kierowaniu pojazdem w razie zauważenia błędów kursanta. Tych czynności nadzorczych nie można jednak zrównać z faktycznym kierowaniem pojazdem. W świetle art. 87 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym instruktora nie można uznać za „kierowcę”, ani za „kierującego”. Nadto rola instruktora z natury rzeczy maleje w miarę realizacji programu szkolenia i wzrostu umiejętności kursanta. Również kwestia odpowiedzialności instruktora w przypadkach naruszenia podczas nauki jazdy przepisów ruchu drogowego nie jest tak jednoznaczna jak odpowiedzialność kierującego pojazdem.

Nadto zadania instruktora praktycznej nauki jazdy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (tj. kategoria C) są tym łatwiejsze, że kursanci, którzy odbywają naukę jazdy tego typu pojazdami, posiadają już umiejętności kierowania pojazdami i doświadczenie w poruszaniu się po drogach samochodami osobowymi.

Z powyższych względów prawodawca nie zaliczył pracy instruktorów praktycznej nauki jazdy do pracy w warunkach szczególnych. W konsekwencji zasadnie anulowane zostało świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione przez pracodawcę odwołującego - Ligę (...). W sprawie nie ma również zastosowania Zarządzenie Nr 29 Ministra Komunikacji z dnia 01.04.1986r., gdyż dotyczyło ono tylko zakładów pracy resortu komunikacji, a Liga (...) nie zaliczała się do tej grupy.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego odnosi swój skutek.

W pełni uzasadniony jest apelacyjny zarzut naruszenia prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c., gdyż Sąd pierwszej instancji wskutek pobieżnej oceny materiału dowodowego doszedł do niepełnych ustaleń faktycznych, z których wyprowadził nieuprawnione wnioski. Ustalenia te, w konfrontacji z treścią dowodów zgromadzonych w sprawie, nie pozostawiają wątpliwości, że wyrok zapadł przedwcześnie, w stanie sprawy niedostatecznie wyjaśnionej do rozstrzygnięcia. W konsekwencji zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej z punktu widzenia prawidłowości subsumcji, a to świadczy, że istota sprawy o emeryturę nie została rozpoznana.

Pojęcie „istoty sprawy”, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialnego, a nierozpoznanie istoty zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do tego co było przedmiotem sprawy, a więc gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania lub też zarzutów merytorycznych strony i w swym rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest rzeczywistym przedmiotem sporu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002r., IV CKN 1298/00, LEX nr 80271). Ad casum nierozpoznanie istoty sprawy wynika z zaniechania analizy, jakie czynności, w jakich warunkach i w jakim rozmiarze wykonywał ubezpieczony będąc instruktorem nauki jazdy w LOK, a więc czy praca ta była wykonywana w warunkach szczególnych w znaczeniu ustawowym - przy czynnościach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zawarty w przepisach przejściowych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) art. 184 dotyczy tych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, którzy w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli: 1/ okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym, niż 65 lat w przypadku mężczyzn; 2/ okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Takim ubezpieczonym emerytura przysługuje w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz - według treści tego przepisu w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 roku - wskutek rozwiązania stosunku pracy. Prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze stanowi w systemie emerytalnym uprawnienie wyjątkowe, związane z ujemnym oddziaływaniem zdrowotnym warunków pracy na pracownika, co uzasadnia przyjęcie wcześniejszego wieku emerytalnego. Zgodnie z § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do takiej emerytury nabywa w wieku 60 lat mężczyzna, który przez okres co najmniej 15 lat wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do owego rozporządzenia. Natomiast w myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku - okresy pracy uzasadniające prawo do świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zważyć należy przede wszystkim, że ustalenia faktyczne dotyczące charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w Lidze (...) w okresie od 1 października 1974 roku do 30 września 1992 roku Sąd Okręgowy ograniczył do przepisania treści świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 11 października 2011 roku, po czym stwierdził, że świadectwo to zostało anulowane jako mylnie wystawione. Nie jest zatem jasne, na jakiej podstawie faktycznej Sąd pierwszej instancji przyjął, że ubezpieczony w okresie tego zatrudnienia pracował w warunkach szczególnych. Dwaj świadkowie przesłuchani w sprawie, na wniosek odwołującego, pracowali z nim w innym zakładzie pracy, zaś na okoliczność charakteru pracy w LOK żadne dowody nie zostały przez D. K. zaprezentowane, co więcej, z niezrozumiałych względów zaoponował on co do wniosku ZUS o zażądanie akt osobowych z okresu tego zatrudnienia. Zeznania w charakterze strony dotyczące tego stosunku pracy, zawarte w dwóch zdaniach, żadnych istotnych treści nie wniosły. Zachodzi więc brak rzeczowych ustaleń co do rodzaju obowiązków ubezpieczonego w LOK. Nie uszło uwadze Sądu drugiej instancji, że dokonując oceny dowodów Sąd Okręgowy wskazał, iż „nie wiadomo dlaczego zakład pracy wycofał świadectwo pracy w warunkach szczególnych jako mylnie wystawione”. Stwierdzenie to należy ocenić krytycznie, gdyż po pierwsze: Sąd nie podjął żadnych czynności w celu ustalenia przyczyn takiego postąpienia Ligi (...), a po wtóre: nie spostrzegł, że anulowanie świadectwa nastąpiło wskutek pisma ZUS, w którym zwrócił on uwagę na konieczność powołania się w świadectwie pracy w warunkach szczególnych na przepisy, zgodnie z podległością resortową. Liga wskazała w świadectwie zarządzenia Ministra Komunikacji, dotyczące ustalenia stanowisk pracy w resorcie komunikacji. Sąd Okręgowy żadnych wniosków w tym przedmiocie nie wyprowadził, tymczasem anulowanie świadectwa pracy z dnia 11 października 2011 roku jest faktem, a okresy pracy, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w stosownym świadectwie - § 2 ust. 2 rozporządzenia. Inne świadectwa, niż owo anulowane, pracodawca ubezpieczonego nie wystawił. Natomiast załączone do wniosku świadectwo pracy z dnia 30 września 1992 roku stwierdza tylko, że odwołujący w ostatnim okresie zajmował stanowisko starszego instruktora nauki jazdy. Zachodzi zatem brak rzeczowego ustalenia podstawy

faktycznej, jak też materiału dowodowego pozwalającego na poczynienie miarodajnych ustaleń co do okoliczności spornej.

W związku z kwestią regulacji resortowej, do której nawiązywał ubezpieczony powołując się na zarządzenie Ministra Komunikacji, wskazać trzeba, że jurydycznie utrwalony jest pogląd, iż przepisy resortowe, o których traktuje § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku nie stanowią źródła prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, a określenie stanowisk w tych aktach ma znaczenie techniczne i nie jest rezultatem tworzenia, tylko stosowania prawa. Zarządzeniom resortowym przypisuje się charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Mogą one więc być pomocne przy dokonywaniu wykładni oraz kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do rozporządzenia (post. SN z dnia 22 marca 2012r., I UK 403/11. LEX nr 1214549, z dnia 14 lutego 2008r., I UK 313/07, niepubl., wyrok SA w Gdańsku, III AUa 573/09, OSA Gdańsk 2010/1/5/139). Nie znaczy to, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazie A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku, uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o e. i r. z FUS. Jednakże w przypadku, gdy rozporządzenie określa stanowisko pracy w sposób ogólny (np. obsługa urządzeń i narzędzi wibracyjnych lub udarowych), a zarządzenie resortowe uściśla charakter pracy lub urządzenie (nitowanie, szlifowanie szlifierekami pneumatycznymi), to wówczas nie dochodzi do przekroczenia granic regulacji wskutek ustalenia, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wskazanym w rozporządzeniu, a stypizowanym w przepisach resortowych. Odmiennie natomiast ocenia się wykraczanie w wykazach resortowych poza materię rozporządzenia Rady Ministrów i ustanawianie nowych stanowisk pracy.

Sąd Okręgowy nie dokonał w sprawie niniejszej niezbędnych ustaleń, a poczynione rozważania prawne także nie mogą być zaakceptowane. Sąd przyjął w konkluzji, że zatrudnienie na stanowisku instruktora nauki jazdy na samochodach ciężarowych jest równoznaczne z zatrudnieniem na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, gdyż instruktor taki jest kierowcą pojazdu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym. Wnioskodawca pracował w LOK w latach 1974-1992, a więc wymieniona ustawa w ogóle nie obowiązywała w tym okresie. Swe lakoniczne rozważania Sąd Okręgowy podsumował twierdzeniem, że w przypadku instruktora nauki jazdy za kierowcę należy uważać instruktora, ponieważ uczestnik kursu nie posiada uprawnień do kierowania. Słusznie apelujący wytknął temu rozumowaniu brak oceny wszechstronnej, skoro uczestnicy kursów na prawo jazdy samochodami ciężarowymi powyżej 3,5 tony, szkoleni przez ubezpieczonego, prawdopodobnie posiadali już uprawnienia do kierowania pojazdami innej kategorii. Okoliczności tej Sąd pierwszej instancji jednak nie wyjaśnił.

O uprawnieniu do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych prawem oraz stan wykazania tego spełnienia najpóźniej w chwili wyrokowania przez sąd rozpatrujący odwołanie. Ma to związek z deklaracyjnym charakterem decyzji podejmowanych w postępowaniu o emeryturę, w którym zakres kognicji sądu jest znacznie szerszy, niż w sporach o świadczenia, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy. Postępowanie sądowe w sprawie o emeryturę na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy ma charakter odwoławczy, z możliwością zgłoszenia nowych faktów i dowodów niebędących dotychczas przedmiotem postępowania przed organem rentowym np. dowodów z zeznań świadków na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach i te nowe fakty bądź dowody mogą stanowić podstawę orzeczenia sądowego w sporze o prawo do emerytury (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2009r., II UK 148/08, OSNP 2010/15-16/192).

D. K. ukończył 60 lat w dniu (...)roku. We wniosku o emeryturę zaznaczył, że nadal prowadzi działalność gospodarczą jako instruktor nauki jazdy. Wobec treści apelacji przyjąć należy, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku wykazał przed Sądem pierwszej instancji wymagany staż ogólny. Bez uwzględnienia zatrudnienia w Ośrodku Szkolenia Zawodowego (...) w LOK w P. wnioskodawca nie legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, liczonym na dzień wejścia ustawy w życie. W warunkach ustalonej podstawy faktycznej, a właściwie przy jej braku, nie jest możliwe zaakceptowanie stanowiska Sądu pierwszej instancji o zaliczeniu tego zatrudnienia do okresu pracy w warunkach szczególnych. Treść art. 386 § 4 k.p.c. wskazuje na powinność sądu drugiej instancji uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji w sytuacjach w przepisie tym określonych. Użyte we wskazanej normie pojęcie "możliwości"

uchylenia wyroku nie oznacza swobody sądu drugiej instancji. Należy bowiem mieć na uwadze, że chociaż w myśl art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, to w procesie kierować się także należy wymogiem instancyjności, o której stanowi art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Oznacza to, że sąd drugiej instancji nie może zastępować własnym orzeczeniem orzeczenia sądu pierwszej instancji, gdyż mogłoby to doprowadzać do sytuacji, w których sąd odwoławczy orzekałby jako jedna i ostateczna instancja (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2007r., III UK 20/07, OSNP 2008/17-18/264).

Mając powyższe na względzie i dochodząc do przekonania, że Sąd Okręgowy nie dokonał w sprawie niezbędnych ustaleń faktycznych co do przedmiotu sporu, a zatem nie rozpoznał istoty sprawy, Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Rozpatrując sprawę powtórnie Sąd pierwszej instancji ponowi postępowanie dowodowe w kierunku wynikającym z powyższych rozważań, a więc zażąda akt osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w LOK, ustali przyczyny anulowania świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez pracodawcę oraz przeprowadzi dowody ewentualnie zawnioskowane przez ubezpieczonego na okoliczność rzeczywistego charakteru jego obowiązków jako instruktora nauki jazdy w LOK w spornym okresie (na jakich konkretnie pojazdach wnioskodawca wykonywał swe obowiązki i na czym one polegały, ile czasu przebywał w samochodzie, czy uczestniczył w ruchu ulicznym, ile czasu przebywał poza pojazdem na placu manewrowym, czy prowadził także zajęcia teoretyczne, czym różniły się obowiązki instruktora od obowiązków starszego instruktora, czy uczestnicy kursów posiadali już uprawnienia do kierowania pojazdami, czy wnioskodawca uczył zawodu czy tylko określonych umiejętności itp.) i na tle poczynionych ustaleń wskaże, czy ubezpieczony był w tym okresie kierowcą pojazdów, o którym mowa w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku (zob. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 4 lutego 2008r., I UK 307/07, opubl. Legalis). Brak ustalenia podstawy faktycznej z tego okresu zatrudnienia nie pozwala Sądowi Apelacyjnemu na przesądzenie na obecnym etapie sporu teoretycznej możliwości zaliczenia pracy na stanowisku instruktora nauki jazdy do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.